

SO102

СОЦИОЛОГИЯ

Актуал.: Протокол №5/28.09.22г. на УНС-ЦХН

Лектор: проф.д-р Татяна Коцева

АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина "Социология" въвежда студентите в "логиката" на науката социология и ги запознава с основните "правила на социологическия метод". Студентите се запознават и усвояват основни социологически термини, формиращи базовия речников фонд на науката социология. Застъпени са основни теми, покриващи широк диапазон от проблеми на обществото, групите, личността. Особено внимание се отделя на социологическия анализ на традиционното и модерното общество, социалната стратификация, социалната мобилност, идеологиите, гражданското общество, глобализацията, етническите отношения, общественото мнение, социалните медии, дезинформация и критичното мислене. Включени са и основни теми от емпиричната социология за техниките и стъпките при правенето на емпиричните изследвания. На семинарните занятия се разглеждат текстове от класици на социологията, както и се дискутират данни от представителни изследвания по актуални теми. Лекциите са онагледени с мултимедия.

На семинарите се дискутират основни теми от традиционно и модерно общество, глобализация, социална стратификация, гражданско общество, емпирична социология и др. Прилагат се интерактивни техники като брейнсторминг, обсъждане на казуси, анализ на графики, данни, представяне на уебсайтове на социологически агенции, самостоятелни задачи за формиране на анкета и пр.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основна цел на дисциплината е студентите да усвоят базови термини в социологията и да формират знания за социологическия подход към основни проблеми на обществото и личността. След завършване на курса студентите следва:

- Да познават основните социологически теории и парадигми и проблемите, които те разрешават;
- Да разбират същността на социологическия подход при анализ на институциите, групите и личността;
- Да усвоят знания за основни тематични области в социологията и техните измерения в съвременните общества – традиционни и модерни общества, гражданско общество, типове държава, социализация, масови комуникации, общественото мнение, социални медии, социална стратификация, глобализация.
- Да познават основни техники и стъпки в правенето на емпиричните социологически изследвания; в съставянето на въпросник

- Да анализират графики и таблици като извеждат основни изводи от числовата информация

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината се изучава в II семестър. Предполага основни познания по дисциплините: “Увод в психологията”, “Теории на комуникацията” и др.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение							
			л	с	у	общ	л	с	у	Общ				
ОКС-бакалавър Психология Журналистика И ВО	Задължителна	6	30	30		60				30				30

СОЦИОЛОГИЯ

Лекции

1. **Що е социология.** Социологията като дисциплинарно и хуманитарно познание. Социологическото познание и здравият разум. Социологическо въображение и социологическо любопитство. Възникване на социологията. Основоположници на модерната социология. 4 ч.
2. **Традиционно и модерно общество.** Основни характеристики и отличия. Традиционен и модерен човек. Понятията „общност“ и „общество“ при Ф. Тьониес. 3 ч.
3. **Нуклеарното семейство и протестанството като предпоставки за развитие на модерното общество.** Основни характеристики и предпоставки за възникване на модерното семейство. Протестанството като модерна религия. 3 ч.
4. **Правото и образованието като основни регулатори на модерното общество.** Основни характеристики на модерното право. Съдът и затворът в модерното общество. Основни характеристики на модерното образование. Скрита учебна програма. Училището като форма на социален контрол. Двете тези за образованието в модерното общество. 3 ч.
5. **Глобализация.** Същност, видове глобализации, последствия. Локализация. Глокализация. Мрежово общество. Информационно разделение на света. Антиглобализъм. 3 ч.
6. **Що е идеология?** Либерализъм и комунитаризъм (социалдемокрация) като основни идеологии. Тоталитарна държава. Социална държава (правова държава): генезис, основни етапи, модели на социална държава. 3 ч.
7. **Гражданско общество (ГО).** Определения. Връзки между държава, пазар и гражданско общество. Групи НПО според предмет на дейност, периоди на възникване. Обем, типология и финансиране на НПО. Дарителство. Публично-частно партньорство. Гражданска активност в/чрез социалните мрежи – е-демокрация. 3 ч.
8. **Етнос, раса, нация.** Етнически малцинства. Национална държава. Национализъм. Етноцентризм. Етнически конфликти и неравенства. Три модела за развитие на етническите отношения. Мултикултурализъм. 3 ч.
9. **Традиционни и нови/социални медии.** Характеристики. Медияен преход. Медийна аудитория. Медийна грамотност. 3 ч.
10. **Медийна информационна грамотност. Критично мислене.** Фалшиви новини. Умения за разпознаване. 3 ч.
11. **Социална стратификация.** Системи на социална стратификация. Теории за стратификацията в модерните общества. Социално-класови разделения. Висша, средна и нисша класа. Социален статус – обективен (статичен и динамичен) и субективен. Социо-икономически групи/категории, социални слоеве. 3 ч.

12. **Социална мобилност.** Изследвания на социалната мобилност. Шансове за възходяща социална мобилност. Бедност и неравенства. Измерители на бедността: абсолютна и относителна бедност. Бедността в България – рискови групи и тенденции. 3 ч.

13. **Емпирична социология.** Видове социологически изследвания. Емпирично социологическо изследване (ЕСИ). Основни етапи. Програма на ЕСИ. Изследователски методи в социологията: количествени и качествени. Силни и слаби страни на количествените и качествените методи. Биографичен метод, включено наблюдение, анкета, интервю, изследване на случай, експеримент, фокус група. 3 ч.

14. **Достоверност и представителност на емпиричната социологическа информация.** Видове въпроси и скали. Извадка – видове. Статистически термини и методи в социологията. 3 ч.

Семинари

Студентите представят теми от посочен от преподавателя списък, отговарящи на определени условия. Допълнително студентите представят презентации на важни автори и теми от „Книгата за социологията“. София : Книгомания, 2017 . Студентите се запознават с правилата за формиране на въпросник и правят такива в онлайн платформи (гугъл формс и др.). Анализират се графики и данни от изследвания.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценката по дисциплината „Социология“ се формира от два компонента:

- Активно участие в лекционните часове и семинарните часове с презентации – 30% от крайната оценка
- Изпитен тест – включва въпроси от съдържанието на лекциите и анализ на данни. – 70% от крайната оценка

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Коцева, Т. 2021. *Лекционен курс по Социология*. БСУ. Учебни материали в Мудъл
2. Алфа Рисърч. 2008, 2009, 2010. *Общественото мнение*.
3. Атанасов, А. и кол. 2010. *Изкуството да се задават въпроси и да се получават отговори*. С: „Софиятрейд“
4. Бек, У. 2002. *Що е глобализация*. С: „Критика и хуманизъм“
5. Бояджиева, П. (Съст.). 2006. *Светове в социологията*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
6. Генов, Ю. 2004. *Защо толкова малко успяваме*. С: „Класика и стил“
7. Гидънс, А. 2004. *Социология*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
8. Димитров, Г. (ред.). 2007. *Иновативна социология*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
9. Минков, М. 2007. *„Европейци сме ний, ама...“ Българи върху културната карта на света*. С: „Класика и стил“
10. Ритцър, Дж. 2008. *Макдонализация на обществото*. С: „Емас“
11. Роткопф, Д. 2009. *Суперкласата*. С: „Бард“
12. Стефанов, И. (Съст.) 2009. *Социологията пред предизвикателствата на различията*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
13. Тодоров, Хр. 2005. *Курс по обща социология*. ИК „Изток-Запад“

14. Фотев, Г. (Ред.) 2009. *Европейските ценности в днешното българско общество*. С: УИ „Св. Кл. Охридски“
15. Фрийдмън, Т. 2006. *Светът е плосък. Кратка история на 21 век*. С: „Обсидиан“

ЦЕНТЪР ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

SO 102

СОЦИОЛОГИЯ

Лектор: Проф.д-р Татяна Коцева

- 1. Що е социология.** Социологията като дисциплинарно и хуманитарно познание. Социологическото познание и здравият разум. Социологическо въображение и социологическо любопитство. Възникване на социологията. Основоположници на модерната социология.
- 2. Традиционно и модерно общество.** Основни характеристики и отличия. Традиционен и модерен човек. Понятията „общност“ и „общество“ при Ф. Тьониес.
- 3. Нуклеарното семейство и протестанството като предпоставки за развитие на модерното общество.** Основни характеристики и предпоставки за възникване на модерното семейство. Протестанството като модерна религия.
- 4. Правото и образованието като основни регулатори на модерното общество.** Основни характеристики на модерното право. Съдът и затворът в модерното общество. Основни характеристики на модерното образование. Скрита учебна програма. Училището като форма на социален контрол. Двете тези за образованието в модерното общество.
- 5. Глобализация.** Същност, видове глобализации, последствия. Локализация. Глокализация. Мрежово общество. Информационно разделение на света. Антиглобализъм.
- 6. Що е идеология?** Либерализъм и комунитаризъм (социалдемокрация) като основни идеологии. Тоталитарна държава. Социална държава (правова държава): генезис, основни етапи, модели на социална държава.
- 7. Гражданско общество (ГО).** Определения. Връзки между държава, пазар и гражданско общество. Групи НПО според предмет на дейност, периоди на възникване. Обем, типология и финансиране на НПО. Дарителство. Публично-частно партньорство. Гражданска активност в/чрез социалните мрежи – е-демокрация.
- 8. Етнос, раса, нация.** Етнически малцинства. Национална държава. Национализъм. Етноцентризъм. Етнически конфликти и неравенства. Три модела за развитие на етническите отношения. Мултикултурализъм.
- 9. Традиционни и нови/социални медии.** Характеристики. Медияен преход. Медийна аудитория. Медийна грамотност.
- 10. Медийна информационна грамотност. Критично мислене.** Фалшиви новини. Умения за разпознаване.

- 11. Социална стратификация.** Системи на социална стратификация. Теории за стратификацията в модерните общества. Социално-класови разделения. Висша, средна и нисша класа. Социален статус – обективен (статичен и динамичен) и субективен. Социо-икономически групи/категории, социални слоеве.
- 12. Социална мобилност.** Изследвания на социалната мобилност. Шансове за възходяща социална мобилност. Бедност и неравенства. Измерители на бедността: абсолютна и относителна бедност. Бедността в България – рискови групи и тенденции.
- 13. Емпирична социология.** Видове социологически изследвания. Емпирично социологическо изследване (ЕСИ). Основни етапи. Програма на ЕСИ. Изследователски методи в социологията: количествени и качествени. Силни и слаби страни на количествените и качествените методи. Биографичен метод, включено наблюдение, анкета, интервю, изследване на случай, експеримент, фокус група.
- 14. Достоверност и представителност на емпиричната социологическа информация.** Видове въпроси и скали. Извадка – видове. Статистически термини и методи в социологията.